

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

DOĞU ANADOLU PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

2024 YILI
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Eylül 2025

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	5
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	5
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI	6
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	6
6. DENETİM GÖRÜŞÜ	7
7. DENETİM BULGULARI	8
8. EKLER	15

TABLÖLÄR LİSTESİ

Tablo 1: 2024 Yılı Bütçe Giderlerinin Ekonomik Sınıflandırılması	3
Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Gelirlerinin Ekonomik Sınıflandırılması	4
Tablo 3: 2024 Yılı Faaliyet Sonuçları Tablosu (TL)	4
Tablo 4: 2024 Yılında Başlanılan Projeler İçin Gönderilen Kaynakların Kullanım Durumu (TL)	9

KISALTMALAR

DAP : Doğu Anadolu Projesi

DAP BKİB : Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı

KHK : Kanun Hükmünde Kararname

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Yılı İçerisinde Harcanamayan Proje Ödeneklerinin Uygulayıcı Kuruluşların Açtığı Banka Hesaplarına Blokeli Olarak Aktarılması ve Bu Kaynakların Takip Eden Yıllarda Muhasebe Sistemi Dışında Yönetilmesi

B. Diğer Bulgular

1. Hurdaya Ayrılan veya Başka İdarelere Devredilen Taşınırıların Muhasebe Kayıtlarında Eksiklikler Bulunması

2. Bazı Hizmet Alımlarında Kalkınma İdarelerinin Kalkınma Ajansları İçin Düzenlenen Mevzuata Tabi Tutulması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı (DAP BKİB), 08.06.2011 tarihli ve 27958 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 642 sayılı Doğu Anadolu Projesi, Doğu Karadeniz Projesi ve Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıklarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile kurulmuştur. 17.08.2011 tarih ve 28028 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 649 sayılı KHK ile İdarenin işleyişi ile ilgili esaslar yeniden düzenlenmiştir.

DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 642 sayılı KHK gereği süreli bir kurum olarak faaliyetlerini yerine getirmektedir. Farklı tarihlerde görev süresi uzatılan İdarenin son olarak 04.06.2021 tarihli ve 31501 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanı Kararı ile görev süresi 08.06.2026 tarihine kadar uzatılmıştır.

Merkezi Erzurum'da bulunan Başkanlığın görev alanı; Ağrı, Ardahan, Bingöl, Bitlis, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Hakkâri, Iğdır, Kars, Malatya, Muş, Sivas, Tunceli ve Van illerini kapsamaktadır.

Başkanlık, 10.12.2003 tarih ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na ekli II sayılı cetvelde, “Özel Bütçeli Diğer İdareler” arasında sayılan, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına bağlı tüzel kişiliğe sahip bir idaredir.

642 sayılı KHK'nın 2'nci maddesinde belirtildiği üzere Başkanlığın görevleri;

- Bölgelerin kalkınmasının hızlandırılması amacıyla ilgili kurum ve kuruluşların proje ve faaliyetlerinin uyum ve bütünlük içinde yürütülmesini sağlayacak eylem planları hazırlamak, bunların uygulanmasını koordine etmek, izlemek ve değerlendirmek,

- Eylem planları kapsamındaki kamu yatırımlarının etkili ve verimli bir şekilde yürütülmesi için kurumlar arası koordinasyonu sağlamak,

- Eylem planlarının gerektirdiği yatırımlara ilişkin teklifleri ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde hazırlamak, önceliklendirmek ve ilgili kurum ve kuruluşlar ile Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'na göndermek,

- Bölgedeki kurum ve kuruluşlar tarafından yürütülen yatırım projelerini izlemek ve değerlendirmek,

- İlgili kamu kurum ve kuruluşlarınca talep edilmesi hâlinde, yatırım projelerinin geliştirilmesine yardımcı olmak, bu sürece gerektiğinde Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının belirleyeceği usul ve esaslara göre malî ve teknik destek sağlamak,
 - Bölge planlarının tamamlayıcılığını ve bütünlüğünü gözeterek, kalkınma ajanslarının ortak ve daha etkili çalışmalarına yardımcı olmak ve bu konularda görüş ve öneriler geliştirmek,
 - Bölgelerinin gelişme potansiyeline, sorunlarına ve imkânlarına dair araştırma, etüt, proje ve incelemeler yapmak veya yaptırmak,
 - Kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları için başta kurumsal kapasite ve beşeri kaynak konuları olmak üzere, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının belirleyeceği usul ve esaslara göre mevcut proje ve programlarla mükerrerlik oluşturmayacak yenilikçi destek programları tasarlamak ve uygulamak,
 - Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından verilecek diğer görevleri yapmak,
- olarak belirlenmiştir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

Başkanlığın teşkilatı, personelin nitelikleri ve kadrolara ilişkin hususlar, personelin atanması, ücret ile diğer mali ve sosyal hakları 642 sayılı KHK ile düzenlenmiştir. KHK'da; Başkanlıkların, bir Başkan, iki başkan yardımcısı, İzleme ve Değerlendirme Koordinatörlüğü ve Yönetim Hizmetleri Koordinatörlüğü ile bölgelerinin özellikleri, ihtiyaçları ve eylem planlarının mahiyeti dikkate alınarak kurulan diğer koordinatörlüklerden oluşacağı hükme bağlanmıştır. Ayrıca Başkanlıklardaki koordinatörlüklerin sayısının altıyı geçemeyeceği belirtilmiştir.

Başkanlıkta Başkan Yardımcılıklarına bağlı; Beşeri, Sosyal ve Kurumsal Gelişme, Ekonomik Kalkınma, Sanayi ve Hizmetler, İzleme ve Değerlendirme, Tarım ve Kırsal Kalkınma, Yönetim Hizmetleri ile Planlama ve Proje Geliştirme Koordinatörlükleri bulunmaktadır.

İdareye, kuruluş ve görevlerini düzenleyen 642 sayılı KHK uyarınca 70 adet kadro tahsis edilmiş olup, teşkilatta bütün statüler itibarıyla toplam istihdam edilecek personel sayısının 100 olabileceği belirtilmiştir. 642 sayılı KHK gereğince, Başkanlıkların personeli 657 sayılı Kanuna tâbidir. Ayrıca, özel bilgi ve ihtisası gerektiren konularda kadro aranmaksızın ve

diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın yerli ve yabancı uzmanlar Başkanlıklarda sözleşmeli olarak çalıştırılabilmektedir.

Başkanlıkta 31.12.2024 tarihi itibarıyla 657 sayılı Kanun'a tabi 34 kadrolu personel, aynı Kanun'un 4/B maddesine tabi 4 sözleşmeli personel, 642 sayılı KHK kapsamında 3 sözleşmeli personel ve 17 sürekli işçi olmak üzere toplam 58 personel görev yapmaktadır.

1.3. Mali Yapı

642 sayılı KHK'ya göre Başkanlıkların gelirleri, genel bütçeden yapılacak yardımlar, her türlü bağış, yardım, kredi, hibe ve vasiyetler, Başkanlık gelirlerinin değerlendirilmesinden elde edilecek gelirler ile diğer gelirlerden oluşmaktadır.

Başkanlığın bütçe verileri aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 1: 2024 Yılı Bütçe Giderlerinin Ekonomik Sınıflandırılması

Kodu	Bütçe Gideri Türü	Başlangıç Ödeneği (TL)	Yıl Sonu Ödeneği (TL)	Harcama (TL)	Harcama/ Yıl Sonu Ödeneği (%)
01	Personel Giderleri	39.008.000,00	48.222.900,00	34.948.353,78	72,47
02	Sosyal Güvenlik Giderleri	5.505.000,00	6.655.000,00	4.927.217,35	74,04
03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	12.373.000,00	12.866.400,00	7.107.545,96	55,24
05	Cari Transferler	451.000,00	1.155.000,00	819.060,04	70,91
06	Sermaye Giderleri	2.690.000,00	4.091.326,00	2.312.053,65	56,51
07	Sermaye Transferleri	345.061.000,00	354.624.141,00	312.475.928,41	88,11
Toplam		405.088.000,00	427.614.767,00	362.590.159,19	84,79

Tablo 1'de görüleceği üzere, 2024 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile kanunlaşan DAP BKİB bütçesi 405.088.000,00 TL'dir. Bütçe ödeneklerinde en büyük payı %85,18 oranıyla sermaye transferleri ödenek kalemi, bütçe gerçekleştirmelerinde ise en büyük payı %82,93 oranı ile yine sermaye transferleri ödenek kalemi oluşturmaktadır. Yıl içerisinde yapılan ödenek ekleme işlemleri sonucu bütçe 427.614.767,00 TL'ye yükselmiştir. Dönem sonu itibarıyla yıl sonu ödenek toplamının %84,79'u kullanılmıştır.

Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Gelirlerinin Ekonomik Sınıflandırılması

Kodu	Bütçe Geliri Türü	Planlanan Bütçe Geliri (TL)	Gerçekleşen Bütçe Geliri (TL)	Gerçekleşme Oranı (%)
04	Alınan Bağış ve Yardımlar	389.088.000,00	332.073.815,00	85,35
05	Diğer Gelirler	14.000.000,00	34.630.971,24	247,36
Toplam		403.088.000,00	366.704.786,24	90,97

Tablo 2'de görüleceği üzere, planlanan bütçe gelirlerinde en büyük payı % 96,52 oranıyla alınan bağış ve yardımlar kalemi almaktadır. Alınan bağış ve yardımlar, 2024 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile İdarenin bağlı kuruluşu olduğu Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçesinin transferler kaleminden gönderilen Hazine yardımından oluşmaktadır. 2024 yılı gerçekleşmesi 366.704.786,24 TL olan toplam bütçe gelirinin; 332.073.815,00 TL'si alınan bağış ve yardımlardan, 34.630.971,24 TL'si diğer gelirlerden meydana gelmektedir. Yıl sonu itibarıyla planlanan bütçe gelirlerinin gerçekleşme oranı % 90,97'dir.

Tablo 3: 2024 Yılı Faaliyet Sonuçları Tablosu (TL)

Faaliyet Gideri	Net Faaliyet Geliri	Enflasyon Düzeltmesi	Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu
366.385.545,55	374.097.369,66	32.971.240,74	40.683.064,85

Faaliyet sonuçları tablosuna göre DAP BKİB 2024 yılı faaliyet giderleri 366.385.545,55 TL, net faaliyet gelirleri 374.137.645,44 TL'dir. Enflasyon düzeltmesi ise 32.971.240,74 TL olup bunun neticesinde 40.683.064,85 TL olumlu faaliyet sonucu gerçekleşmiştir.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

DAP BKİB, merkezi yönetim kapsamındaki kamu idaresi olması nedeniyle Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği, Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği ile Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliği'ne ve 5018 sayılı Kanun'un muhasebe işlemlerini içeren maddelerine tabidir. Muhasebe hizmetleri Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi üzerinden yürütülmektedir.

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştaya gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar

denetime sunulmuş olup denetim bunlar ile Usul ve Esasların 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütölüp sonuçlandırılmıştır.

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- Öz kaynak değişim tablosu,
- Bütçelenen ve gerçekleşen tutarların karşılaştırma tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Denetim görüşü, kamu idaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tablolarından bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Kontrol Ortamı Standartları:

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları konusunda görev dağılım çizelgesi tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir. "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yeterlidir. Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası, personelin yer değiştirmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile ilgili süreçler tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmemesi yönleriyle eksiktir. Hassas görevlere ilişkin prosedürler, tam olarak belirlenmiş ve kurum çalışanlarına duyurulmuştur.

Risk Değerlendirme Standartları:

İdarenin 2024-2028 Stratejik Planı 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve diğer mevzuata uygun olarak hazırlanmış ve zamanında yayımlanmıştır. Stratejik plan çalışmalarının personelin katılımıyla yapıldığı anlaşılmaktadır. İdare iç kontrol risklerinin tanımlanmasıyla ilgili bazı çalışmalar yapmış olmakla beraber İdarenin personel sayısının yetersiz olması nedeniyle mevcut çalışmaların takibi, uygulanması ve güncellenmesi çalışmaları yeterli değildir. Risklerin değerlendirilmesine yönelik herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları:

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmıştır ve personele duyurulmuştur. İdare tarafından yetki devirleri mevzuata uygun yapılmıştır. İdarede yapılan görevlendirmelerde, bunları farklı kişiler arasında dağıtılarak görevler ayrılığı ilkesine uyulmuştur. İç kontrol riskleri belirlenmediği için kontrol faaliyetleri belirlenmemiştir. İdarenin ön mali kontrol yönergesi mevcuttur ancak ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'a uygun olarak kurulmamıştır.

Bilgi ve İletişim Standartları:

İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmıştır. İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı mevcuttur ve içerik olarak Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği'ne uygundur.

İzleme Standartları:

İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemi, personel yetersizliği ve iş yoğunluğu nedeniyle değerlendirilmemektedir. İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu oluşturulmamıştır ve iç kontrol sistemi değerlendirilmemektedir. Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı hazırlanmamıştır. İdare, iç denetçi kadrosuna sahip değildir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2024 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Yılı İçerisinde Harcanamayan Proje Ödeneklerinin Uygulayıcı Kuruluşların Açtığı Banka Hesaplarına Blokeli Olarak Aktarılması ve Bu Kaynakların Takip Eden Yıllarda Muhasebe Sistemi Dışında Yönetilmesi

Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının 2024 Yılı Yatırım Programında yer alan projeleri için uygulayıcı kuruluşların hesabına aktarılan kaynakların ancak yüzde 73,03'ü oranında iş yapılabildiği, geriye kalan tutarın Başkanlığın muhasebe sistemi dışında takip edilmek üzere uygulayıcı kuruluşların proje hesaplarına blokeli olarak aktarıldığı görülmüştür.

DAP BKİB, Doğu Anadolu Projesi (DAP) Bölgesinde yatırımların gerektirdiği araştırma, planlama, programlama, projelendirme, proje destekleme, izleme, değerlendirme ve koordinasyon hizmetlerinin yerine getirilmesi suretiyle DAP Bölgesi illerinin kalkınmasını hızlandırmak amacıyla kurulmuştur. Başkanlık bu amacı gerçekleştirmek için bütçesinin önemli bir bölümünü oluşturan sermaye transferleri (07.01) ekonomik kodlarını içeren bütçe tertibinde yer alan ödeneklerle, DAP Bölgesinde bulunan uygulayıcı kamu kurum ve kuruluşlarına proje destekleri sağlamaktadır.

Uygulayıcı kuruluşlar il özel idareleri, yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları, belediyeler, kalkınma ajansları, araştırma kuruluşları, üniversiteler ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarından oluşmaktadır.

2024 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'nun E-Cetveli'nin 13'üncü sırasında bu ödeneklerin Sanayi ve Teknoloji Bakanı tarafından belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde kullanılacağı ifade edilmiştir.

Bütçe Kanunu'nda yer alan bu hüküm gereğince, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından 2024 yılı için hazırlanan "Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıkları Tarafından Sermaye Transferi Ödeneklerinin Kullanılması, İzlenmesi ve Denetimine İlişkin Usul ve Esaslar"

16.07.2024 tarihli ve E-99361562-010.99-5885241 sayılı Bakan Oluruyla yürürlüğe konularak ilgili kuruluşlara duyurulmuştur.

Usul ve Esaslar'ın 9'uncu maddesinde uygulayıcı kuruluşların proje hesabına nakit aktarım yapılabilmesi için uygulayıcı kuruluşun ilgili ödemeye ilişkin protokolde belirtilen ve tabi olduğu mevzuat gereğince hazırlaması gereken ödeme evraklarını Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığına sunması yani proje faaliyetlerinin fiilen gerçekleştirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Aynı maddenin on üçüncü fıkrasında uygulamaya istisna getirilerek bölge kalkınma idaresi başkanlıkları ile uygulayıcı kuruluş arasında protokolü imzalanmış ve uygulayıcı kuruluş tarafından ihale süreci başlatılmış ancak yılı içerisinde tamamlanamayacağı öngörülen projelerin ödeneğinin, yılı içerisinde uygulayıcı kuruluşun proje hesabına ertesi yıllarda kullanılmak üzere defaten blokeli olarak aktarılması imkânı sağlanmıştır. Bu hükme istinaden, DAP BKİB ile uygulayıcı kamu kurum ve kuruluşları arasında imzalanan matbu protokollerde de benzer düzenlemelere yer verilmiştir.

Yılı ödeneklerinin tenkis edilmemesi amacıyla getirildiği değerlendirilen bu istisnai düzenlemenin 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 20'nci maddesindeki, bütçe ödeneklerinin tahsis edildikleri amaçlar doğrultusunda yılı içinde yaptırılan iş, satın alınan mal ve hizmetler ile diğer giderlerin karşılanmasında kullanılacağı hükmüyle aykırılık oluşturduğu ve aşağıda ayrıntılı olarak açıklanacağı üzere uygulamada bazı sorunlara neden olduğu değerlendirilmektedir. Başkanlığın, 2024 Yılı Yatırım Programında yer alıp aynı yıl uygulamaya başlanan projeler için uygulayıcı kuruluşların hesabına gönderdiği kaynaklarla bu kaynakların kullanılma durumları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4: 2024 Yılında Başlanılan Projeler İçin Gönderilen Kaynakların Kullanım Durumu (TL)

Kuruluşlara Gönderilen Toplam Kaynak (A)	2024 yılı İş/Harcama Tutarı (B)	Kuruluşların İade Ettiği Tutar (C)	Blokeli Olarak Ertesi Yıla Devreden Tutar (D)	Kaynakların Kullanılma Oranı (%) [E=B/(A-C)*100]
312.475.928,32	228.197.181,36	00,00	84.278.746,96	73,03

Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere, Yatırım Programına göre 2024 yılında başlayıp aynı yıl içerisinde tamamlanması öngörülen işlerin ancak yüzde 73,03'ü yılı içerisinde tamamlanabilmiştir.

Yılı içinde harcanamayan ödenekler Usul ve Esaslar'ın yukarıda belirtilen istisna düzenlemesine dayanılarak Başkanlığın mali tablolarına bütçe gideri yazılmak suretiyle

uygulayıcı kamu kuruluşlarının proje hesaplarına blokeli olarak gönderilmiş, ertesi yılın ödenekleriyle ilişkilendirilmemiş, 2025 Yılı Yatırım Programına dâhil edilmemiştir.

Uygulayıcı kuruluşların proje hesaplarına blokeli olarak gönderilen bu tutarlar devam eden yıllarda yapılan iş oranında gerekli kontroller yapıldıktan sonra serbest bırakılarak uygulayıcı kuruluşlarca yüklenicilere ödeme yapma imkânı tanınmakta, bu işlem Başkanlığın muhasebe sisteminin dışında yürütülerek Başkanlık bünyesindeki koordinatörlükler tarafından takip edilmektedir.

Kamu İdaresi tarafından, 2022 yılından itibaren denetim raporlarında yer alan bu bulgunun gereği olarak mevzuat düzenlemesi yapılabilmesi için Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'na konunun iletildiği, Bakanlık tarafından yapılan yazılı talepler doğrultusunda Strateji ve Bütçe Başkanlığı ve Sayıştay Başkanlığı ile toplantılar gerçekleştirildiği ancak mevcut aykırılığı giderecek henüz bir çözüm bulunamadığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, mevcut uygulama ile ertesi yıllarda yapılacak işler için blokeli olarak devredilen tutarlar, 2024 yılı mali tablolarında 630 Giderler Hesabı ve Bütçelenen ve Gerçekleşen Tutarların Karşılaştırma Tablosunda ise 830 Bütçe Gideri hesabında yer almakta dolayısıyla 5018 sayılı Kanun'un 20/d maddesinde yer alan bütçe ödeneklerinin yılı içinde yaptırılan iş, satın alınan mal ve hizmetler ile diğer giderlerin karşılanmasında kullanılacağı hükmüne aykırı davranılmakta ve Başkanlık tarafından desteklenen yatırım projeleri gerçekleşme ve uygulama sonuçları doğru bilgi sunmamaktadır. Oysaki, desteklenen projeler için fiilen gerçekleştirilen iş miktarı kadar transfer ödeneklerinin gider olarak kaydedilmesi ve yatırım programlarının ilgili olduğu yılda gerçekleştirilmesi planlanan yatırım harcamalarını içermesi gerekmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Hurdaya Ayrılan veya Başka İdarelere Devredilen Taşınırların Muhasebe Kayıtlarında Eksiklikler Bulunması

Hurdaya ayrılan veya başka idareye devredilen taşınırların 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabı ile 299 Birikmiş Amortismanlar Hesaplarında takip edilmediği tespit edilmiştir.

Merkezi Yönetim Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "294-Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabı" başlıklı 214'üncü maddesinde, söz konusu Hesabın çeşitli nedenlerle kullanıma olanaklarını yitiren maddi duran varlıkların izlenmesi için kullanılacağı hüküm altına alınmıştır.

Yönetmelik'in hesabın işleyişini düzenleyen 215'inci maddesinde ise; söz konusu varlıkların kayıtlı değerleri üzerinden 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabına borç, ilgili maddi duran varlık hesabına alacak; ayrılmış olan amortisman tutarının 299 Birikmiş Amortismanlar Hesabına alacak, 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç kaydedileceği belirtilmiştir. Aynı maddede elden çıkarılacak stoklar ve maddi duran varlıklar hesabında kayıtlı stok ve varlıklardan diğer kamu idarelerine bedelsiz olarak devredilenlerin, kayıtlı değerleri üzerinden bu hesaba borç ve alacak, ayrılmış amortisman tutarlarının 299 Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç ve alacak kaydedileceği belirtilmiştir.

2024 yılında varlık işlem fişi düzenlenmek suretiyle kayıttan çıkarılma işlemi yapılan (hurdaya ayrılan) 108.199,26 TL tutarındaki taşınır ile varlık işlem fişi düzenlenmek suretiyle başka bir kamu idaresine (Erzurum İl Milli Eğitim Müdürlüğüne) devredilen 95.722,07 TL tutarındaki taşınırın muhasebe kayıtlarında sadece 255 Demirbaşlar Hesabı ile 257 Birikmiş Amortisman ve Değer Düşüklüğü Karşılığı hesabının kullanıldığı görülmektedir. Yukarıda yer alan Yönetmelik hükümlerine göre taşınır çıkış işlemlerinde, 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabının ve 299 Birikmiş Amortismanlar Hesabının da kullanılması gerekmektedir.

Kamu İdaresi cevabında Taşınır Kayıt Yönetim Sistemi üzerinden yapılan hurdaya ayırma işleminin muhasebe sistemine otomatik olarak iletildiği, bu sistemde kayıtların manuel müdahaleye kapalı şekilde oluşturulduğu ifade edilmiştir. Taşınır Kayıt Yönetim Sisteminde hurdaya ayrılma işleminde "satış" seçeneği seçilirse 294 no.lu hesabın çalıştığı, "imha etmek" seçeneği seçildiği zaman 294 no.lu hesabın çalışmadığı; idarenin yaptığı işlemin imha olduğu ve bu nedenle 294 no.lu hesabın çalışmadığı belirtilmiştir. Sistemle ilgili olduğu için idarenin herhangi bir sorumluluğu olmadığı belirtilmiştir. İdare devir işlemi ile ilgili olarak Taşınır Kayıt Yönetim Sistemi üzerinden gerçekleştirilen işlemlerin muhasebe sistemine otomatik olarak iletildiği, sistemde 294 no.lu hesabın çalıştırılmadığını belirtmiştir. İdarenin, muhasebe kayıtlarına manuel müdahale imkânı bulunmadığından, eksik muhasebe kayıtlarına ilişkin herhangi bir sorumluluğu bulunmadığı hususu da cevapta yer almaktadır. Taşınır Kayıt Yönetim Sisteminde, İdarenin iddia ettiği şekilde aksama/sorun mevcutta Hazine ve Maliye

Bakanlığı tarafından sistemin gözden geçirilmesi uygun olacaktır.

Sonuç olarak, hurdaya ayrılan veya başka idareye devredilen dayanıklı taşınırın çıkışına ilişkin muhasebe işlemlerinde, Yönetmelik hükümlerine uygun olarak 294 ve 299 no.lu hesapların da kullanılması gerekmektedir.

BULGU 2: Bazı Hizmet Alımlarında Kalkınma İdarelerinin Kalkınma Ajansları İçin Düzenlenen Mevzuata Tabi Tutulması

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü tarafından Kalkınma Ajanslarının ortak ihtiyaçları için bazı hizmetlerin doğrudan temin yöntemiyle alımı işine Bölge Kalkınma İdarelerinin de dâhil edildiği görülmüştür.

Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü tarafından 2024 yılında uygulanmak üzere Kalkınma Ajansları Mal Hizmet ve Yapım İşi Satın Alma ve İhale Usul ve Esasları'na göre doğrudan temin usulü ile aşağıda belirtilen alımlar yapılmıştır:

- Bir Şirketten bir yıl süreli bilgi sistemleri alım işi gerçekleştirilmiş, söz konusu alıma ilişkin Çerçeve Protokol (sözleşme) 25.12.2023 tarihinde imzalanmış, Protokol kapsamına tüm Kalkınma Ajansları ve Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıkları da dâhil edilmiştir.

- Bir Haber Ajansından bir yıl süreli medya takip sistemi alım işi gerçekleştirilmiş, söz konusu alıma ilişkin Çerçeve Protokol (sözleşme) 31.12.2023 tarihinde imzalanmış, Protokol kapsamına tüm Kalkınma Ajansları ve Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıkları da dâhil edilmiştir.

Söz konusu Esaslar'ın "Temel İlkeler" başlıklı 4'üncü maddesinin dördüncü fıkrasında, *"Ajanslar arası koordinasyonu ve uygulama birliğini sağlamak üzere kaynakların verimli kullanılmasını teminen Ajansların ortak ihtiyaçlarına yönelik mal ve hizmetler için Bakanlık koordinasyonunda merkezi düzeyde şartname hazırlanarak fiyat teklifleri toplanıp ekonomik açıdan en avantajlı teklif belirlenebilir. Bu mal ve hizmetler ajans tarafından doğrudan temin yolu ile alınır. Satın alma dosyasına; bakanlık protokolü, merkezi düzeyde hazırlanan şartname ve fiyat teklifleri eklenir. Ajans gerek görmesi durumunda tarafların yükümlülükleri için ayrıca sözleşme imzalar."* hükmü yer almaktadır.

Bu fıkra kapsamında Kalkınma Ajansları merkezi düzeyde yapılacak işlemlerle ortak olarak doğrudan temin yöntemiyle ihtiyaçlarını karşılayabilirler. Ancak Kalkınma Ajansları için getirilen ihtiyaçların ortak teminine ilişkin Usul ve Esaslar'da Bölge Kalkınma İdaresi

Başkanlıklarına yer verilmemiştir.

Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıkları, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na tabi olup Kalkınma Ajansları ile ilgili mevzuat hükümlerine tabi değildir. Bu nedenle Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıkları, Genel Müdürlük tarafından Kalkınma Ajansları için yapılan ortak alım protokollerine dâhil edilemez.

Kamu İdaresi tarafından, bahsedilen hizmet alımlarının Bakanlık koordinasyonunda gerçekleştirildiği ve söz konusu işlemlere ilişkin mevzuata aykırılığın giderilmesi konusunda gerekli düzenlemelerin yapılması için Bakanlığa yazıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, Bakanlık koordinasyonunda yapılacak ortak satın alma işlerine Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıklarının dâhil edilmesinin mevzuata uygun olmadığı değerlendirilmektedir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER

EK 1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Yılı İçerisinde Harcanamayan Proje Ödeneklerinin Uygulayıcı Kuruluşların Açtığı Banka Hesaplarına Blokeli Olarak Aktarılması ve Bu Kaynakların Takip Eden Yıllarda Muhasebe Sistemi Dışında Yönetilmesi	2023	Yerine Getirilmedi	Bulgu konusu husus düzeltilmediğinden 2024 yılında tekrar bulgu yazıldı.